

XXV Xornaes Internacionales d'Estudiu de l'Academia de la Llingua Asturiana

L'Academia de la Llingua Asturiana celebró los días 23, 24 y 25 del mes d'ochobre, na Facultá de Filoloxía de la Universidá d'Uviéu, les sesiones correspondientes a les *XXV Xornaes Internacionales d'Estudiu*.

Organizaes, como davezu, en conferencies y comunicaciones, les *Xornaes* cuntaron nesta edición de 2006 colos siguientes conferenciantes:

Día 23: *Josep María Nadal Farreras*, de la Universidá de Girona, que faló sobre «Lenguas y fronteras en el siglo XXI»; *Beatrice Schmid*, de la Universidá de Basilea, que presentó «La expresión de la obligación y la necesidad en los textos jurídicos asturianos medievales».

Día 24: *Xosé Ramón Iglesias Cueva*, de l'Academia de la Llingua Asturiana, cola conferencia titulada «Lliteratura asturiana y modernidá: 1903-1924».

Día 25: *Eloy Gómez Pellón*, de la Universidá de Cantabria, intervino con «Sobre el significado de las palabras y de otros signos en la vida cotidiana en un valle asturiano»; y *Aurelia Merlan*, de la Universidá de Constanza, «Las lenguas minoritarias del noroeste peninsular: concordancias y divergencias».

Polo que se refier a les comunicaciones, y per orde de presentación, los intervinientes fueron:

Día 23: Xosé Lluis García Arias; Fermo Fernández Suárez & Carmen Toro; Arturo Morales Muñiz & Eufrasia Roselló; Laura Rodríguez Solís; Andrea Miranda Duque & Alejandro R. Alonso & J. I. Santos; y Liliana Díaz Gómez & Miguel Cuevas & Ruth González & Mercedes Alvarellós.

Día 24: Xosé Lluis Campal; Aurelio González Ovies; Mar Martín Martín; Isabel Jardón; Miguel Ramos Corrada; J. A. Coto Pérez; y Próspero Morán.

Día 25: Paula Pulgar Alves; Rafael Rodríguez Valdés; Yolanda Magdalena Montes; Nicolás Bartolomé Pérez; Xabiel Fernández García; y Leopoldo Tolivar Alas.

La Presidenta de l'Academia, Dra. Ana María Cano González, abrió y zarró oficialmente estes *XXV Xornaes Internacionales d'Estudiu*.

Presentación del Informe sobre la fala o gallego-asturianu

El día 2 de payares la Presidenta de l'ALLA, Dra. Ana María Cano González, acompañada pol vicepresidente, Dr. Miguel Ramos Corrada, y el responsable de la Secretaría Llingüística del Navia-Eo, Dr.

Xosé Antón González Riaño, presentaron a los medios de comunicación, al Gobiernu y a los ciudadanos d’Asturies el, hasta agora, tercer de los informes de referencia ellaboraos pola Academia: *Informe sobre la fala o gallego-asturianu. Una perspeutiva social, histórica y llingüística*.

Asoleyáu n’edición bilingüe asturiana y castellana y con otra edición en gallego-asturianu, l’informe estáyase en cuatro seiciones que se centren, respesivamente en:

- Aspectos históricos y culturales.
- Cuestiones identitaries y llingüístiques.
- Filiación filolóxica del eonaviegu.
- El llabor desendolcáu pola Academia na recuperación llingüística nos conceyos de la tierra d’Entrambasaguas pente medies de la so «Secretaría Llingüística del Navia-Eo».

El so oxetivu cimero, en pallabres de la Presidenta de l’Academia, yera ellaborar un estudiu científicu y divulgativu al empar, pa cuntar con una documentación de referencia que s’ufierta al Gobiernu asturianu pa llevar alantre una política llingüística nel territoriu.

Nel informe, onde collaboraron filólogos ya historiadores y que s’afita, dende’l puntu de vista sociolingüísticu, nos datos qu’ufrió’l *Estudio Sociolingüístico para Asturias 2001* (asoleyáu tamién pola Academia y ellaboráu pol Equipu Euskobarómetro de la UPV dirixíu pol académicu Francisco Llera Ramo), desfáense los argumentos remanaos polos sectores nacionalistes gallegos no referente a la supuesta «galleguidá» histórica, llingüística y cultural del territoriu: la supuesta pertenencia histórica d’estes tierres a la marca alministrativa gallega, l’arbitrariedá científica que supón filiar al eonaviegu únicamente dientro del ámbitu de la llingua gallega y el fuerte sentimientu identitariu asturianu de los habitantes de la fastera.

El día 17 de payares, na Casa de la Cultura de Navia, presentóse la versión en gallego-asturianu d’esti Informe. L’actu, presidíu por Ana María Cano y Xosé Antón González Riaño, cuntó con una gran presencia de públicu y representantes de la vida cultural de la fastera eonaviega, amás del Conceyal de Cultura del Conceyu de Navia.

La Presidenta defendió l’usu del términu *eonaviegu*, propuestu por delles asociaciones culturales de la zona, frente al de *fala*, en razón de les sos connotaciones peyoratives, o al de *gallego-asturiano* pol rechazu qu’esta denominación produz ente munches estayes sociales.

L’actu zarróse colos sonos de la tierra del grupu ‘Mezá’.

Un nuevu archivu na Academia: «Estoyu de la llingua oral» (ELLO)

El Profesor García Arias fexo donación a l'Academia de la Llingua Asturiana de más de doscientos documentos sonoros en llingua asturiana recoyíos a lo llargo de los caberos trenta años per tol dominiu llingüísticu ástur. Trátase, ensin dulda, d'una de les más importantes fontes sonores actuales de lo que ye l'emplegu en contestos cotidianos de la llingua asturiana y d'un fiel reflexu de la bayura dialeutal del nuevu idioma. L'Academia entama con esti material un nuevu archivu, el «Estoyu de la Llingua Oral» (ELLO).

El procesu de dixitalización, dacuando abegosu pola mor de l'antigüedá de munches de les cintes magnétiques, garantizará a partir d'esti momentu'l caltenimientu y les posibilidaes d'estudiu ya investigación d'esti granible fondu.

L'Academia agradez fundamente esta donación y aguarda seguir recibiendo material escrito o sonoro del patrimoniu llingüísticu ástur, col envís de poder dir enanchando'l so archivu pa encontrar futuros estudios ya investigaciones llingüístiques, sociollingüístiques, históriques y culturales.

Conceyu de L'AIDLCM

La Xunta Direutiva o Conceyu d'Alministración de l'*Association Internationale pour la Défense des Langues et Cultures Menacées (AIDLCM)* aconceyóse na ciudá de Marsella (Francia) los díes 18 y 19 de payares de 2006 pa estudiar la situación de distintes llingües minorizaes d'Europa y del mundu y ente elles l'asturiana. Esta xunta iguó delles resoluciones respeito a la negación de los derechos llingüísticos en diferentes estaos como Austria, España, Francia o Italia.

Reproduzse darréu'l testu de la resolución referente a la llingua asturiana

Le Conseil d'Administration de l'Association Internationale pour la Défense des Langues et Cultures Menacées (AIDLCM) réuni à Marseille (France) du 18 au 19 novembre 2006,

CONSIDÉRANT

- La volonté d'une grande majorité du peuple asturien qui, depuis des années, réclame le respect des droits des asturianophones

- La prochaine réforme du Statut d'Autonomie pour Asturies

DEMANDE au Président de la Principauté des Asturies:

1.- Respecter les droits linguistiques des asturianophones proclamant notamment dans la prochaine réforme du Statut d'Autonomie l'*officialité* de la langue asturienne dans le territoire des Asturies, parce que seulement avec la officialité l'asturien peut survivre.

2.- Garantir l'enseignement de la langue asturienne dans tous les niveaux, depuis l'école primaire jusqu'à la Université.

3.- Mettre en ouvre les mesures qui s'imposent pour garantir la présence efficace et appropriée de l'asturien dans la société asturienne comme langue vivante.

Marseille, le 19 novembre 2006

ASSOCIATION INTERNATIONALE POUR LA DÉFENSE DES LANGUES ET CULTURES MENACÉES (AIDLCM)

Sentencia favorable

Los seis militantes de la Xunta pola Defensa de la Llingua Asturiana llevaos a xuiciu por supuestes faltas contra l'orde públicu recibieron sentencia favorable per parte de la xueza del Xulgáu númberu 3 de Siero. Esta sentencia, dictada'l día 7 de payares, afita que los demandaos nun llanzaron en nengún momentu nin espresiones nin términos insultantes o amenazantes nin que tampoco llevaron a cabu aiciones que supunxeren alteración nenguna del orde públicu. La denuncia pol supuestu delitu diose tres una intervención reivindicativa de la XPDLLA en Llugones, na inauguración d'un centru sanitariu a la qu'asistió'l Presidente del Gobiernu Vicente Álvarez Areces. El Principáu d'Asturies taba personáu tamién nesta causa xudicial.

Sentencia contraria

El Tribunal Cimeru de Xusticia d'Asturies nun estimó'l recursu presentáu por Faustino Zapico Álvarez, doctorandu del Departamentu d'Historia de la Universidá d'Uviéu, contra'l determinu previu de la Universidá y la sentencia d'un Xulgáu de lo contencioso-administrativo que-y negaren el derechu a tramitar la documentación y a lleer la so tesis doctoral en llingua asturiana. Sicasí, esta sentencia nun foi dictada por unanimidá de tolos componentes del TCXA, por cuantes qu'un de los maxistraos, Francisco Salto Villén, emitió un votu particular onde interpreta, afitándose nos mesmos testos llegalos a los que se recurre na sentencia, que la llingua asturiana ye válida a tolos efeutos nes comunicaciones orales y escrites de los ciudadanos del Principáu d'Asturies. Esti maxistru fuere'l primer ponente del recursu pero, a la escontra del vezu afitáu nesti sen nel TCXA, la so ponencia foi rechazada pol votu de la mayoría de los demás maxistraos, presentando darréu d'ello'l Sr. Salto Villén la so renuncia como ponente y tomando determinu de presentar el votu particular.

«Asturies pola Oficialidá»

El sábadu 18 de payares y llamaos pol *Conceyu Abiertu pola Oficialidá*, onde s'axunten cuasi doscientos entidaes y asociaciones polítiques, culturales y ciudadanes xunto con grupos de música, teatru, artistes plásticos y pequeños y medianes empreses, 15.000 persones recorrieron les cais d'Uviéu dende La Estación del Norte hasta La Plaza de Porlier, manifestándose a favor de la oficialidá de la llingua asturiana na próxima igua del Estatutu d'Autonomía. Abrieron la manifestación más de cien gaiteros, a los que siguía la pancarta del CAO que representaba a la sociedá civil y onde taben presentes, ente otros, el ciclista Chechu Rubiera, el gaiteru Santi Caleyá, l'escritor Xosé Nel Riesgo, la Presidenta de l'Academia de la Llingua Asturiana y el portavoz del CAO, Fernando Ornos. A esta pancarta siguíenla munches otres de sindicatos, partíos políticos parllamentarios y non parllamentarios, Xunta pola Defensa de la Llingua Asturiana y asociaciones culturales, musicales y artístiques. Na Plaza de Porlier, llugar onde remató manifestación, la escritora Ana Vanessa Gutiérrez foi la encargada de lleer el manifiestu conxuntu de toles organizaciones participantes, mui críticu coles tesis contraries a la oficialidá de los partíos mayoritarios asturianos.

La llingua asturiana nel informe añal del Conseyu Escolar del Estáu

La intervención de la representante de la Confederación de STES-i, onde s'inxer el sindicatu SUATEA, nel Conseyu Escolar del Estáu, fexo que per primer vez se conseñare nel informe añal d'esti muérganu una referencia espresa a la enseñanza de la llingua asturiana nel mesmu nivel que les demás llingües oficiales. Nesti informe, que dedica siempre apartaos específicos a les otre llingües del Estáu no que se refier a la so presencia nel sistema educativu, nunca hasta agora figurare la enseñanza de la llingua asturiana más que como votu particular, al rechazase siempre la enmienda que sistemáticamente presentaben nesti sen los representantes asturianos. La representante de la Confederación de STES-i, Beatriz Quirós, amosó la gran satisfacción que supunxo llograr que por fin se faga referencia a «una realidá que se da nel sistema educativu y qu'acueye a más de la mitá del alumnáu asturianu».

Dimisión del Conseyu Asesor de la Llingua Asturiana del Conceyu de Xixón

El Conseyu Asesor de la Llingua Asturiana del Conceyu de Xixón, entidá creada nel presente mandatu municipal y formada por representantes de CC.OO., UXT, SUATEA, Xunta pola Defensa de la Llingua Asturiana, Foru Arte Ciudá, Academia de la Llingua Asturiana, Conseyu de la Mocedá de Xixón, Comerciantes de Xixón y Tertulia Cultural «El Garrapiellu», presentó la so dimisión, con calter irrevocable, el pasáu día 19 d'avientu. El determinó tomóse, ente delles otre consideraciones, «pola falta de voluntá amosada polos grupos municipales presentes nel Gobiernu Municipal, PSOE y Izquierda Xunida-Bloque por Asturias, p'alcordar un marcu normativu que garantice l'usu de la llingua asturiana» a los ciudadanos del Conceyu. Toes estes asociaciones denuncien igualmente'l «despreciu» del equipu de gobiernu del Conceyu pa col trabayu desinteresáu del Conseyu Asesor en rellación a la redaición d'unes Ordenances Municipales que dean seguranza del exerciciu de los derechos llingüísticos. Ellaboráu nel añu 2004, el testu de les Ordenances Municipales foi refugáu pola Alcaldesa de Xixón, Paz Fernández Felgueroso, por entender ésta que la so aprobación significaría la cooficialidá de la llingua asturiana.

«Arribada 2006»

Xixón acoyó, na selmana del 23 al 29 del mes d'ochobre, la celebración de la «Arribada 2006» qu'aunxuntó a escritores, investigadores, periodistes y editores en llingua asturiana. Col sofitu d'entidaes polítiques, sociales y culturales, la «Arribada» entamóse col envís de, en pallabres d'Humberto González, coordinador de la Secretaría Técnica de l'Arribada, afondar nes circunstancies qu'arrodien la nuesa lliteratura, los sos problemes d'espardimientu y la so evolución.

Les sesiones organizarónse en conferencies, foros, meses redondes, presentaciones de llibros y recitales de poesía. Nel entamu de la «Arribada 2006» presentóse *Vagamar*, el periódicu editáu arréimamente pa la celebración.

Presentación de *Arte General de Granjerías (1711-1714)*

Asoleyáu conxuntamente pola Editorial San Esteban de Salamanca y el Muséu del Pueblu d'Asturies, presentóse a principios del mes de payares na sala d'actos del Muséu de Belles Artes n'Uviéu la obra del dominicu Frai Toribio de Santo Tomás y Pumarada *Arte General de Granjerías (1711-1714)*, nuna edición en dos volúmenes iguada por Juaco López, Mª José Priesca y Jesús Suárez. Na presentación intervinieron Juaco López, Jesús Suárez, Bernardo Fueyo, Amalia Maceda, Antón Álvarez Sevilla, Adolfo García Martínez y Xosé Lluis García Arias, que falaron respetivamente de los distintos estayes recoyíos na obra. (Vid. «Reseña» en *Lletres Asturianas* 93: 169-172).

Tercer volume del *Atlas Sonoru de la Llingua Asturiana*

Asoleyáu pola Rede de Museos Etnográficos d'Asturies y con trescripciones de Jesús Suárez López, presentóse a primeros del mes d'avientu na Consejería de Cultura'l tercer volume del *Atlas Sonoru de la Llingua Asturiana*, que recueye doce grabaciones d'informantes de llugares de los conceyos d'Ayer (La Polavieya, Yananzanes y Rubayer), L.lena (Reconcos, Teyeo, Zurea y Parana), Mieres (Vil.lar y La Xamonda), Morcín (La Vara) y Riosa (Felguera). (Ref. bibliog. en pxs. 160-161).

Puya d'obres d'arte pola Oficialidá

Na Sala Astragal de Xixón, nel llar del Conceyu de la Moceda de Xixón, y por iniciativa del coleutivu «Artistes pola Oficialidá», celebráronse'l 23 d'avientu de 2006 y el 3 de xineru de 2007, darréu de la «II Amuesa d'Artistes pola Oficialidá», dos grandes puyes d'obra pictórica y escultórica onde 77 artistes asturianos cedieron desinteresadamente obras de so. Los beneficios entregáronse al «Conceyu Abiertu pola Oficialidá» (CAO).

Cursos y Conceyos

– «Cursu Básicu d'Historia Contemporánea d'Asturies», celebráu nos locales de l'asociación «Conceyu Abiertu» n'Uviéu, d'ochobre a avientu de 2006.

– «Cien años de Filoloxía Asturiana». Con motivu de la celebración del centenariu del asoleyamientu d'*El dialecto leonés*, el «Seminariu de Filoloxía Asturiana» entamó un simposiu del 9 al 11 d'ochobre centráu nes aportaciones de Ramón Menéndez Pidal a la filoloxía asturiana. Les sesiones celebráronse na Facultá de Filoloxía d'Uviéu.

– «La hestoria del movimientu obreru n'Asturies: nueves temátiques, nueves miraes». Cursu d'Estensión Universitaria (Primer Cuatrimestre 2006-2007). De llibre accesu, impartióse n'Avilés del 20 d'ochobre al 15 d'avientu.

II Alcuentru d'Escritores n'asturianu occidental

El primer fin de selmana del mes d'avientu celebróse nel Teatru Toreno de la villa de Cangas el 'II Alcuentru d'Escritores n'asturianu occidental'.

Organizáronse delles conferencies que cuntaron cola participación d'escritores ya investigadores de la fastera occidental de la nuesa llingua. Ún de los actos más emotivos d'esti Alcuentru foi l'homexaxe al escritor Basilio Garrido col que se quixo reconocer la obra d'esti autor cangués.

Premios «Andrés Solar» de la Xunta pola Defensa de la Llingua Asturiana

La XPDLLA entregó'l día 20 de xineru los premios «Andrés Solar 2006». Esti añu'l 'Pegollu' quixo servir de «homenaxe a tol coleutivu musical qu'usa l'asturianu y que lleva bien d'años amosando'l so compromisu cola defensa de la llingua asturiana». En reconocencia por esta xera entregóse'l 'Pegollu' al grupu de música *Felpeyu*, que sufrió'l pasáu mes de xunu un doliosu accidente qu'acabó cola vida d'Ígor Medio y Carlos Redondo, dos de los sos componentes.

La 'Madreña de Purpurina' recibióla'l Presidente del Gobiernu del Principáu d'Asturies Vicente Álvarez Areces, «pola so actitú represiva y antidemocrática» pa cola llingua asturiana.

Convocatories de Concursos

– *x Concursu de Cartes d'Amor* del Conceyu d'Ayer. El llargor de los orixinales, n'asturianu y en castellanu, nun pue perpasar d'una fueya DIN-A4 escrita per una cara y tienen que presentase per triplicao acompañao d'un sobre zarráu onde se conseñen los datos del autor o autora. Hai qu'empobinar los orixinales a la Oficina d'Información Xuvenil asitiada en Morea (Avda. Tartiere 32 – CP 33670) enantes del día 14 de febreru de 2007. Hai amás dientro'l concursu una nueva categoría llendada p'autores ayeranos.

XLIV Premiu Internacional de Cuentos «L.lena». El Conceyu de L.lena fixo llamamientu de la XLIV edición del Premiu Internacional de Cuentos «L.lena», con un únicu premiu. El llargor máximu de los cuentos ye d'ocho fueyes mecanografíaes per una cara, a razón de 32 llinies de 70 caracteres. Hai que presentar un orixinal y cinco copies, en castellán o n'asturianu, roblaos con nomatu y acompañaos de plica. El plazu de presentación pieslla'l 31 de xineru de 2007.

III Concursu de Microrrelatos de Pesca: El Conceyu de Salas, ASTURPESCA, el PRODER del Baxu Nalón y el CEDER Valle del Ese-Entrecabos llamen al «III Concursu de Microrelatos de Pesca» na celebración de la IX Feria del Salmón, en llingua castellana y en llingua asturiana y con dos categoríes: hasta los 14 años (*Esguín*) y de 15 años n'adelante (*Salmón*). El conteníu de los microrelatos tendrá que centrarse nel mundu de la pesca y nun pue perpasar les 300 pallabres. Hai qu'unviar los orixinales per quintuplicáu, impresos per una sola plana y en fueya DIN-A4 nun sobre onde se conseñe la categoría y acompañaos de la plica correspondiente. El plazu de presentación pieslla'l día 27 de febreru de 2007.

«Premiu de rellatu curtiu 'Fernández Lema' 2007»: La Fundación Cultural Fernández Lema de L.luarca convoca la edición de 2007 del so premiu de rellatos curtiu. Les obres tienen que presentase per sestuplicáu y con alcuñu, faciendo constar la modalidá na que se quier concursar (llingua asturiana o llingua castellana). Los rellatos y demás documentación tienen que s'empobinar a: Casa de Cultura de L.luarca. c/ Olavarrieta, 24 - 33700 L.luarca (Valdés), enantes del día 31 de marzu de 2007.